

Saksnr: 2019/23-1
Saksbehandlar: David Aasen Sandved, Elisabeth Bjørsvik, Inger Lena Gåsemyr

Saksframlegg**Saksgang**

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Hovudutval for kultur, idrett og integrering		12.11.2019
Fylkesutvalet		03.12.2019
Fylkestinget		17.12.2019

Nytt fellesmagasin for musea i Hordaland og Sogn og Fjordane - samt magasinutfordringar for KODE**Forslag til innstilling**

1. Fylkestinget ber om at dei aktuelle initiativa vert koordinerte og at ein vurderer ei eventuell samordning av dei ulike magasinprosjekta i samarbeid med Bevaringstenestene ved Museumssenteret i Hordaland, Musea i Sogn og Fjordane og KODE. Det bør etablerast ei prosjektgruppe, koordinert av Vestland fylkeskommune, som arbeider med lokalisering og vidare utvikling av prosjektet.
2. Finansieringa av nytt fellesmagasin må spegle det nasjonale, regionale og kommunale ansvaret som samlingsforvaltinga gjennom fellesmagasinet representerer. Fylkestinget ser det som ein føresetnad for realisering av prosjektet at finansiering av nytt fellesmagasin vert eit slikt felles løft, og ber difor fylkesrådmannen føreslå finansiering.

Samandrag

Saka gjeld utvikling av tenlege magasin for musea i Vestland fylke og samordning og koordinering av dei aktuelle løysingane som er peikt på i Sogn og Fjordane og Hordaland. For Vestland fylkeskommune vil det vere viktig at ulike initiativ vert sett i samheng og at desse får ei avklaring i økonomiplanen og i budsjett 2020.

Rune Haugsdal
prosjektleder

Per Morten Ekerhovd
påtroppande fylkesdirektør for
kultur, idrett og inkludering

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven signatur.

Vedlegg

- 1 Musea i Sogn og Fjordane - pressemelding
- 2 Kode Kunstmuseer og komponisthjem - magasinutfordringer
- 3 Svar - søknad om investeringsmidlar til fellesmagasin i Angedalen
- 4 Avtale mellom Museumssenteret i Hordaland (MuHo) og KODE

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Prosessen med å kartlegge og greie ut ulike utfordringar har vore omfattande. Rapporten vart presentert av Museumssenteret i Hordaland i Utval for kultur, idrett og regional utvikling sitt møte 19.3.2019.

Rapporten seier noko om korleis musea har utvikla seg frå å vere frivillige til å bli profesjonelle samfunnsaktørar som bevarer kulturarven i tråd med gjeldande planar og lovverk. Heilt frå planleggingsfasen var det klart at magasinarealet på 1300 m² berre var eit første steg på vegen for å løyse dei store utfordringane musea i Hordaland hadde i forhold til sikker lagring av samlingane. Dagens fellesmagasin er for dei gjenstandane som dei konsoliderte musea vurderer til å ha eineståande regional eller nasjonal interesse (ERNI). Rapporten viser status for bevaringsforholda ved musa, og peikar på behov for revisjon av delar av samlingane. Den tar opp tekniske krav knytt til bevaring i høve til lys, klima, luftboren ureining, tjuveri og hærverk, brannsikring og skadedyr. Berre 16% av dei besøkte magasinane er vurdert som akseptable i høve til klima, branntryggleik og tjuverisikring. Dei resterande 84 % er enten «ikkje akseptabelt» eller «ueigna» til dette føremålet, slik forholda ser ut i dag.

Rapporten har konkrete tilrådingar knytt til ulike magasinalternativ, erfaringar frå andre prosjekt, lokalisering av nytt fellesmagasin, framtidig arealbehov, økonomi og eigarforhold, som vert omtalt i dei to neste avsnitta.

Ulike magasinalternativ, erfaringar frå andre prosjekt, lokalisering og framtidig arealbehov. Det er vurdert om det er tenleg å byggje nytt eller om ein skal oppgradere lokale magasin, i tillegg til eit 0-alternativ. Nokre få av dei lokale magasinane som er undersøkt kan brukast til oppbevaring av museumsgjenstandar dersom dei blir rehabiliterte. Ein vil ikkje få løyst magasinbehov for bevaring av store gjenstandar. Fleire av dei lokale magasinane er lokalisert i kulturhistoriske bygningar som loft, løer, naust og andre lokalar som ikkje er eigna til oppbevaring av gjenstandar på permanent basis. I høve til nybygg har ein vurdert nybygg knytt til ei minimumsløysing der ein får til rådvelde ei tomt. Det er tenkt ei utviding av dagens konserveringsteneste til og å dekkje dei felte som Bevaringstenestene ikkje dekkjer i dag, men som er tenester som musea etterspør til sine samlingar. Dette gjeld mellom anna maleri og kunst på papir, samt konservering av større gjenstandar som møblar, båtar og samlingar for teknisk/industrielle kulturminne. Ein har sett på erfaringar frå andre fellestiltak.

I Vestfold er alle musea slått i saman til Vestfoldmusene, som driftar eige fellesmagasin i ein relativt ny industrihall. I Østfold er også musea slått i saman og driftar sjølv fellesmagasinet, mens Rogaland fylkeskommune eig og driftar fellesmagasinet. Delar av arbeidsgruppa har delteke i internasjonale fora der mellom anna magasin og oppbevaring har vore tema.

Eit nytt magasin vil aldri kunne romme heile samlinga i musea. Det er difor gjort streng prioritering i høve til det som allereie er samla inn i fellesmagasinet og som er forankra i *Felles plan for samlingsforvaltning 2015-2020*. Sjølv om det er flytta inn ca. 17.000 gjenstandar inn i fellesmagasinet sidan opninga av Bevaringstenestene i 2006, er situasjonen prekær for musea. KODE ynskjer å flytte store delar av sine samlingar til eksternt magasin, Sunnhordland har hatt vasslekkasje i sine magasin og har difor måtte evakuere samlingane, Bymuseet forvaltar store gjenstandar som treng gode og tørre lager og på Osterøy museum er magasinane fulle. Nye bygg med gjennomtenkt lågenergiløysing skårar best i høve til investering og drift samanlikna med renoverte industribygg og nyare magasinbygg frå 1980-2000-talet.

Tilråding

Rapporten rår til at det bør etablerast eit nytt fellesmagasin ikkje langt frå Salhus nær døgnbemanna brannstasjon og anna trafikal infrastruktur. Rapporten konkluderer med at det er eit arealbehov på om lag 9000 m², som vil bety ein vesentleg investeringskostnad, men relativt låg årleg driftskostnad.

Økonomi og eigarforhold

Bevaringstenestene i Hordaland, ved Museumssenteret i Hordaland (MuHo) får driftsmidlar frå stat, fylkeskommune og kommune. Driftskostnadane til sjølve bygningane, t.d. eigedomsutgifter, straum og forsikringar, vert dekkja av Hordaland fylkeskommune (HFK), medan kostnader til vanleg vedlikehald vert utført av MuHo og refundert av HFK. HFK eig bygningane men har overført den daglege forvaltninga til MuHo. Dette har bakgrunn i at Bevaringstenestene vart lokalisert i bygningar som HFK kjøpte inn og renoverte til føremålet. Det vart investert totalt 48 320 mill. kr. over to byggetrinn, der fordelinga mellom stat og fylkeskommune var 60/40 %. Det vart og samla inn bidrag frå private givarar.

Både Bevaringstenestene, MuHo som konsolidert museum og musea har vore særns nøgd med at Hordaland fylkeskommune eig bygningane som huser magasin og konserveringsatelier. Hovudgrunnen til

dette er at anlegget utgjør ei felles teneste for alle musea, og at det vert prinsipielt feil om eit museum åleine skal ha ansvaret for bygningar som alle musea skal dele på.

Tilråding

Rapporten legg til grunn at sidan musea ikkje har økonomi til å investere i eit slikt tiltak, bør fylkeskommunen eige det nye fellesmagasinet på same måte som for Bevaringstenestene. Sjølv magasinet skal vere for dei konsoliderte musea, som arbeider etter samlingsforvaltingsstandarden SPECTRUM og som følj ICOM sitt etiske regelverk for museum. Magasinbehov for samlingar eigd av lag og foreningar må løysast lokalt. Dersom det er semje om at gjenstandar har eineståande regional eller nasjonal interesse bør historielaga og kommunane vurdere om desse delande av samlinga bør overførast permanent til næraste ansvarsmuseum.

1. Fellesmagasin i Sogn og Fjordane

Stiftinga Musea i Sogn og Fjordane (MiSF) har store utfordringar når det gjeld tilfredstillande oppbevaringstilhøve for samlingane. Det har difor lenge vore arbeid med å finne ei løysing for magasin situasjonen. Sogn og Fjordane fylkeskommune vedtok i oktober 2007 å ta ansvar for realisering av fellesmagasin for musea i fylket, med føresetnad om at dei samla magasinbehova i fylket blir dekkja. MiSF kjøpte i januar 2017 tidlegare Ramstad Eskefabrikk i Førde, Angedalen, til bruk som fellesmagasin for «båtar og store museumsobjekt, landbruks-gjenstandar og maskiner». Bygget har ei grunnflate på 3783 m² med tilhøyrande tomt med parkering- og tilkomstareal på 7155 m², med opsjon på 1000 m² tilleggsareal. Det er stadfesta at eskefabrikken har tilstrekkeleg areal til å dekke dei samla magasinbehova i MiSF. Når heile bygget er tatt i bruk som magasin, har bygget magasinareal med ei effektiv grunnflate tett på 3000 m². I tillegg kjem 741 m² båtmagasin og publikumsmagasin på 273 m².

Kostnadar og finansiering er budsjettet til 65 mill. kr., der staten bidrar med 40 mill. kr. og fylket 20 mill, kommunane 1 mill. kr og eigenfinansiering 4 mill. kr. Fylkestinget i Sogn og Fjordane fylkeskommune vedtok i møte 04.06.2019 i samband med handsaming av tertialrapport 1/19; FT-sak 31/19, vedtaksptk 9, løyvde 20 mill. kr. til investering i fellesmagasin for musea i Sogn og Fjordane. For meir info sjå vedlegg i saken.

Tilrådingar

I Kulturrådet si vurdering av prosjektet vert museet oppmoda til å arbeide vidare med prosjektet i Angedalen. I strategiplanen for MiSF (2018-2021) er nytt fellesmagasin vurdert som sentralt for styrking av samlingsforvaltninga og fagleg utvikling av museet. Det er vedtatt å gjennomføre ei vurdering av bevaringstilhøva ved avdelingane ved å nytte analyseverktøyet *Benchmarks 2.0* i løpet av 2020. MiSF meldte i 2018 inn til Sogn og Fjordane fylkeskommune investeringsbehova for musea, der felles magasinutfordringar blir høgast prioritert. I prosjektskildringa står det mellom anna at:

«Skisseprosjektet har hatt som formål å syne korleis fabrikkbygget kan byggast om til fullverdig magasin for alle typar gjenstandar, med dei krav til arbeidstilhøve, klima, logistikk, handsaming av gjenstandar og sikring som følgjer av dette. Ut frå økonomiske omsyn og eit miljøperspektiv har det vore eit ønske å nytte så mye som mogleg av eksisterande bygg, samstundes som fellesmagasinet skal vere eit framtidretta bygg som er utforma i samsvar med bygningstekniske standardar og krav til universell utforming.»

2. Magasinbehov for KODE – kunstmuseer og komponisthjem

KODE har meldt om akutt behov for ny og auka magasinkapasitet, berekna til 3000 m² i søknad om driftstilskot til Vestland fylkeskommune 2020. Dei søker difor fylket om ei auke på 3 152 000 til etablering av eksternt magasin på Kokstad. Behovet for eksternt magasin vart presentert munnleg i utval for kultur, idrett og regional utvikling sitt møte 21.5.2019. Det vart då vist til at manglande eller dårlege lagringsforhold kan få stor negativ verknad på 50 000 uerstattelege verk.

Situasjonen for samlingar ved KODE har forverra seg etter KODE 1 si ombygging, då 800 kvm vart endra frå magasin til konsertsal. I tillegg er tre utstillingssalar i KODE 1 tatt i bruk til magasin, der det har vore store utfordringar knytt til støvsanering. Fylkesutvalet vedtok i møte 06.12.2018, PS 308/2018, å tildele KODE 500.000,- kr i ekstraordinære midlar til prosjektleiing knytt til støvsanering i KODE 1. Det er knytt store utfordringar til kor gjenstandane skal lagras etter støvsaneringa som no går mot slutten. NIKU, som er KODE sin eksterne fagekspertise, anbefalar ikkje lagring i Kinasalen, då den har for dårleg klima og lysforhold. Dette fører til at KODE 1 fortsatt må holde stengt for publikum på ubestemt tid.

I brev frå Bergen kommune til Hordaland fylkeskommune datert 16.08.2019 oppmodar Byråden stat og fylkeskommune om å auke driftstilskotet til KODE for å kunne sikre at museet sitt driftsbudsjett tar høgde for

auka leigekostnader til magasin og øvrig drift. Magasinbehova til KODE er omtalt i Kulturarenaplan for Bergen 2019-2030. Bergen kommune konkluderer med at KODE sin magasinsituasjon er prekær. Det hastar difor å finne ei løysing. Byrådet har difor i samband med Tertialrapport 1-2019 auka driftstilskotet til KODE med 3,3 mill kr. for å dekke auka driftskostnader for magasiner, og kommunen arbeider med å få dette beløpet inn som ei permanent auke frå og med 2020.

KODE har frå 01.01.2017 inngått avtale med Bevaringstenestene, ved MuHo, om at dei skal utføre konserveringstenester for KODE, både innan tekstil- og gjenstandskonservering innan ei kostnadsramme på kr. 1 339 000 pr. år. I avtalen ligg det ein felles intensjon om at Bevaringstenestene skal tilby konserveringskompetanse på måleri og papirarbeid. Bevaringstenestene kan ikkje skaffe seg slik kompetanse utan at dei økonomiske føresetnadane vært innfridde gjennom auka tilskot/eller andre samarbeidsavtalar på feltet. KODE treng slik kompetanse på MuHo om prinsippa for avtalen skal vidareførast og vidareutviklast. Avtalen fastsett at KODE kan stille konserveringsatelier for maleri og papir til disposisjon for MuHo etter avtale.

KODE har inngått leigeavtale med Victora Eiendom 5 AS for lagring av kunst, kunstgjenstandar, konservering og vedlikehald av kunst og verksemd som naturleg høyrer til i tillegg til kontor i eit bygg på ca. 3024 m² på Kokstad. Leigeavtalen vart inngått 06.06.2019 og varer 30 år fram i tid og kan ikkje seiast opp i leigeperioden.

Prosjektet, som skal løyse KODE sine utfordringar knytt til magasin, har ikkje tatt omsyn til kva behov dei andre konsoliderte musea tidlegare har spelt inn i høve til oppbevaring/konservering av maleri, papir m.m jf. evaluering av museumsreforma i Hordaland. Prosjektleiari meiner difor at det nye magasinet på Kokstad er eit lokalt magasin for KODE sine samlingar. Prosjektet bør likevel vurderast opp mot intensjonsavtalen KODE har med Bevaringstenestene ved MuHo som seier at dei skal kunne tilby konserveringskompetanse på måleri og papirarbeid, dersom det føreligg auka tilskot eller andre samarbeidsavtalar på feltet.

Vedtakskompetanse

Fylkestinget

Vurderingar og verknader

Økonomi: Kan bli avklart og vedtatt i økonomiplanen og budsjett 2020

Klima: Musea som samfunnsaktør i lokalsamfunnet må kunne formidle konsekvensar av klimaendringar, sett i samanheng med endringar og fornying i samfunnet.

Folkehelse: Kulturopplevingar har positiv verknad på folkehelsa. Musea er ein viktig samfunnsaktør særleg knytt til arbeid med integrering, inkludering, styrking av lokal og regional identitet og frivillig arbeid.

Regional planstrategi: Musea er viktige aktørar innan forvaltning av samlingar, forskning, formidling og fornying. Musea vil særleg kunne bidra med kunnskap knytt til bærekraftig utvikling og ressursforvaltning.

Konklusjon

Dei tre magasinprosjekta kan få vesentlege konsekvensar i høve investeringar og drift for Vestland fylkeskommune. Det er difor viktig at dei ulike alternativa vert sett i samanheng og at desse får ei avklaring i høve vidare budsjettprosess for 2020 og åra som kjem. Både fellesmagasin for musea i Hordaland og Sogn og Fjordane er tenkt som ein del av fellestenestene for musea. Det må difor vurderast om desse to prosjekta kan samordnast som ein del av fellesmagasin for musea i Vestland fylke. KODE sitt magasinprosjekt er ikkje eit slikt fellesprosjekt, då det berre omhandlar museet sine egne samlingar. Det bør likevel vurderast om prosjektet kan utviklast til å bli ein del av ei fellesteneste på oppbevaring/konservering av maleri, papir, digitale foto, filmopptak, lydopptak m.m. for musea i Vestland fylke. Prosjektleiari rår difor til at Vestland fylkeskommune koordinerer og vurderer ei eventuell samordning av dei ulike magasinprosjekta i samarbeid med Bevaringstenestene ved Museumssenteret i Hordaland, Musea i Sogn og Fjordane og KODE. Det bør etablerast ei prosjektgruppe med byggtknisk kompetanse, koordinert av Vestland fylkeskommune, som arbeider med lokalisering og vidare utvikling av prosjektet.

